

VÝZNAMNÝ MEZNÍK PŘESTAVBY IDEOLOGICKÉ PRÁCE V ČSLA

V současnosti, kdy nové náročné úkoly nelze již řešit starým způsobem a kdy se aktivizace lidského činitele stala klíčovou otázkou našeho postupu vpřed při realizaci závěrů XVII. sjezdu KSČ, je třeba svést ve společnosti – ale i v armádě jako její součásti – nesmířitelný zápas za **prosazení nového myšlení do vědomí lidí** a upevnění jejich socialistického uvědomění. Podstatné urychlení tempa přestavby, úkol, který vytyčilo 10. zasedání ÚV KSČ, proto vyžaduje, aby se přestavba stala prvořadou záležitostí jak politickoorganizačního působení na všech úsecích, tak zásadních změn v ideologické práci.

O tom, jak naplnit závěry 10. zasedání ÚV KSČ v ČSLA, jednal 16. listopadu roku 1988 **celoarmádní ideologický aktiv** za účasti funkcionářů ČSLA, velitelů, politických pracovníků, stranických a svazáckých funkcionářů a předních pracovníků ideologického aparátu naší armády. Důsledně se opřel o závěry hodnocení dosažených výsledků dvou let poctivého úsilí od celoarmádního stranického aktivu, přijaté celoarmádní poradou náčelníků politických orgánů 14. července 1988, a stal se otevřenou a věcnou výměnou názorů na nejefektivnější přístupy k realizaci **dvojjediného úkolu ideologické práce**:

- zvýšit její úlohu v přestavbě života armády,
- zásadně přestavět a přebudovat celý systém ideově výchovného působení v armádě.

Přestavba v armádě, to je především růst její bojové připravenosti, morálně politického stavu, její výchovné úlohy. Je to překonání starých přístupů, tendencí k podceňování lidského činitele, necitlivých vztahů mezi příslušníky armády a všeho toho, co brání dosahovat lepších výsledků v práci. **Jádrum přestavby je pět základních směrů**, které vytyčil v roce 1986 celoarmádní stranický aktiv.

O tom, že v přestavbě života armády má pro aktivizaci lidí mimořádný význam ideologická práce, nikdo dnes již nepochybuje. Proč se tedy dosud ideologická práce nestala věcí všech velitelů, náčelníků, politických pracovníků a stranických

organizací? Proč ji důsledněji nespojujeme s každodenním zápasem o přestavbu, s životem a úkoly útvarů? Máme přece léty ověřený pevný systém ideologické práce. Základní stranické i vojenskopolitické dokumenty včetně Směrnice pro ideologickou práci v ČSLA jasně vymezují, co dělat.

I přes nesporná pozitiva, kterých jsme v ideologické práci od XVII. sjezdu KSČ a celoarmádního stranického aktivu dosáhli, nemůžeme být s výsledkem spokojeni. Aktiv zdůraznil, že nebylo využito všech možností ideologického působení velitelů, politickými pracovníky, stranickými a svazáckými organizacemi pro získání příslušníků vojenských kolektivů k cílevědomému naplňování vytyčených požadavků.

Za příčiny nižší kvality a účinnosti ideologické práce označil skutečnost, že ne všichni, kteří do procesu jejího řízení a provádění vstupují, si uvědomují, že rozhodující frontou a hlavními směry zápasu o nové myšlení a postoje příslušníků armády je boj proti pasivitě, lhostejnosti a administrování ve vztahu k lidem a k jejich práci, boj za odstranění tendencí alibismu a rovnostářství při jejich hodnocení a oceňování.

Přehodnotíme-li práci z těchto hledisek, jak aktiv požaduje, pak musíme přiznat, že s dosavadními přístupy lze dosáhnout jen postupných a dílčích změn, nikoli však očekávaného zásadního obrátu. Respektujeme např. důsledně leninský požadavek, že nové myšlení nemůže vzniknout a rozvíjet se jen jako pasivní odraz měnících se podmínek, ale musí být aktivně formováno ideově teoreticky vyspělými a soustavně se vzdělávajícími kádry? Dokážeme si udělat čas na pravidelné sledování stranického a vojenského tisku, na důkladné studium zásadních aktuálních dokumentů, pedagogicko-psychologických a dalších poznatků potřebných pro zvýšení kvality objasňování změn v procesu přestavby? Uvědomujeme si vždy ideově politické důsledky svých rozhodnutí, podílíme se dost aktivně na ideově politické výchově podřízených?

Ideologická práce je mocným nástrojem formování nového myšlení lidí, není však všemocná. Z více než poloviny je totiž vědomí příslušníků armády ovlivňováno nikoli naším ideově výchovným působením, ale konkrétními pracovními a životními podmínkami, zejména vztahy mezi lidmi. Není proto náhodné, že aktiv poukázal na nezbytnost urychleného řešení nesprávných vztahů mezi skupinami velitelského sboru, mezi staršími a mladými, jednotlivými stupni velení, ale též vztahy vojáků z povolání k vojákům v základní službě i mezi samotnými vojáky v základní službě. Poukázal též na potřebu podnítit socialistické soutěžení, v němž bude iniciativa rozvíjena nikoli na základě celoarmádního vyzývatele, ale na osobním zájmu všech příslušníků armády zdola až po federální ministerstvo národní obrany o dosahování stále lepších výsledků. Naznačil cestu k utváření angažovaného vztahu k plnění povinností, požadavků přestavby a překonání rušivých jevů ve vzájemných vztazích: rozvíjet aktivitu lidí, vést s nimi dialog, využívat jejich námětů a připomínek, pomáhat jim řešit jejich problémy a spravedlivě oceňovat vykonanou práci. A opět se naskýtají otázky. Jak se dívat na projevy hulvátství,

arogance, lhostejného přístupu k podřízeným? Nepodléháme jim někdy sami? Je velení a řízení založeno jen na vydávání nařízení a kontrole jejich splnění? Jak se nám jako velitelům daří učinit ideově výchovnou práci součástí své řídicí a organizačské práce? Uplatňujeme správně kázeňskou praxi? Do jaké míry se nám podařilo odstranit formalismus v socialistickém soutěžení. Doceňujeme význam kulturně výchovné činnosti?

Poctivá odpověď na tyto otázky ukáže, že většinou je řešení v nás, v našich přístupech k ideologické práci. Nezanedbatelný však dnes již není ani podíl samotného systému ideově výchovného působení na zmíněných nedostacích.

Objektivně vystupuje do popředí požadavek přestavět a přebudovat jej. Ukazuje se, že značně centralizovaný systém ideologické práce v armádě vtiskuje jednotlivým zaměstnáním služební charakter, což nevytváří příznivé podmínky pro rozvíjení aktivity lidí, vedení dialogu s nimi či využívání jejich námětů a připomínek. Mnohdy nedává nižším organizačním stupňům možnost volit dostatek vlastních vhodnějších opatření k řešení konkrétní ideově politické situace. Přemírou akcí je oslabována organizovanost, přetrvávají problémy v materiálním zabezpečení.

To vše způsobuje, že je oslabován vliv ideologické práce na rozhodující oblasti života a činnosti příslušníků armády.

1. Přestavba systému ideově výchovného působení se týká především obsahu, kterým se musí stát:

- **světónázorová výchova** důsledně zaměřená na tvůrčí osvojování učení marxismu-leninismu, objasňování smyslu, nezbytnosti a revolučního charakteru přestavby ve společnosti i v armádě, osvětlování mezinárodního vývoje a jeho vojenskopolitických aspektů,

- **výchova k socialistickému vlastenectví a internacionalismu** založená na správném výkladu historie našich národů, posilování vědomí sounáležitosti se státy socialistického společenství, pěstování solidarity s revolučním a národně osvobozenickým hnutím ve světě,

- **výchova k politické bdělosti** příslušníků armády a účinnějšímu překonávání působení buržoazní ideologie a nepřátelské propagandy cestou včasné a přesvědčivé propagandy politiky KSČ, odhalování jak hlavních směrů a lživosti nepřátelského působení, tak podstaty a nebezpečnosti pacifistických názorů a tendencí i nových rysů soudobého ideologického boje,

- **právní výchova** zaměřená na utváření takové kvality a pevnosti socialistického právního vědomí, které vyústí v uvědomělé plnění právních norem, zabezpečujících bojovou pohotovost armády, obranu státu, spojenecké svazky a ochranu majetku v socialistickém vlastenectví,

- **výchova na revolučních a bojových tradicích**, která přesvědčivě ukazuje, že současný proces přestavby je pokračováním nejlepších tradic KSČ, dělnické třídy, ostatních pracujících, ale i ČSLA.

2. S přestavbou obsahu úzce souvisí přestavba forem a metod ideologické práce. Zejména ze základních forem politické přípravy a stranického vzdělávání je třeba rozhodně vymýtit školometství, osvětářství a formalismus. Semináře, besedy i jiná ideově výchovná zaměstnání musí účastníky zajímat, dávat jim prostor, aby se sami podíleli na řešení otázek uplatňováním svých názorů a životních zkušeností, a v neposlední řadě lépe připravovat účastníky na uplatňování získaných poznatků při výkonu funkčních povinností i v osobní politické agitaci.

3. Naplnit současné cíle a úkoly ideologické práce, uskutečnit její přestavbu vyžaduje též přebudovat systém jejího řízení. Aktiv konstatoval, že jeho základem se musí stát skutečně jednotné úsilí velitelů, politických orgánů, stranických a svazáckých organizací a vytyčil pro ně konkrétní úkoly.

Celoarmádní ideologický aktiv potvrdil plnou platnost požadavku dosažení obratu v myšlení i v podmínkách ČSLA, aby příslušníci armády nebyli jen objekty působení, ale aktivními subjekty přeměn naší doby. Sjednotil velitele, náčelníky, politické pracovníky a stranické organizace na přístupech k realizaci závěrů 10. zasedání ÚV KSČ. Vytyčil jasnou linii k dosažení přestavby ideologické práce v ČSLA, aby v maximální míře přispívala k mobilizaci lidí, k plnění úkolů v před-sjezdovém roce a ke zvýšení celkové výchovné úlohy armády.

Závěry aktivu budou mít dlouhodobou platnost a staly se významným mezníkem přestavby ideologické práce v ČSLA. „Učiňme vše,“ vyzval v závěrečném slovu náčelník HPS ČSLA generálplukovník J. Klícha účastníky aktivu, „aby veškerá ideologická práce podnítila v roce příprav na XVIII. sjezd KSČ činnost všech příslušníků armády, všech vojenských kolektivů a vyvolávala odpovědnost i touhu předstoupit před sjezd strany s nejlepšími výsledky v bojové a politické přípravě, které by dokumentovaly vysokou bojovou pohotovost a připravenost ČSLA k obraně socialistické vlasti, mírové a tvůrčí práce našeho lidu.“